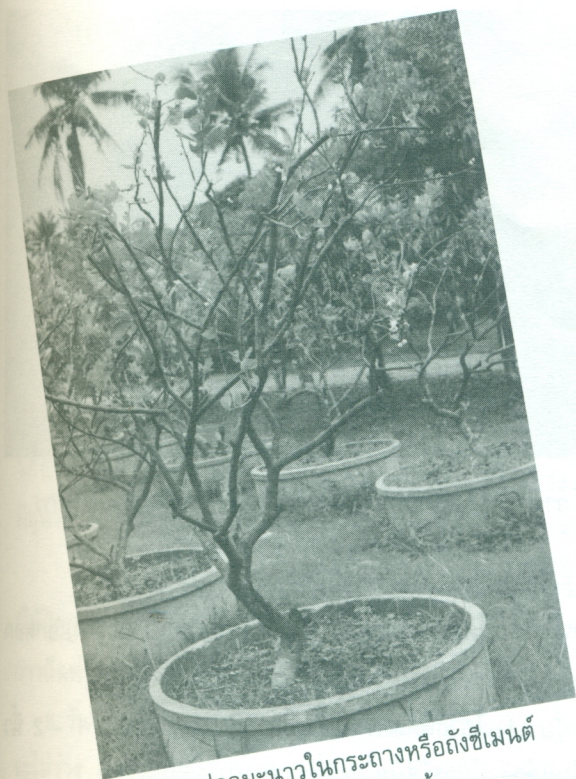




ไม้ผล
POMOLOGY

มนัส กัมพูกล *



การปลูกมะนาวในกระถางหรือถังซีเมนต์ เพื่อควบคุมความชื้น

เมื่อถึงฤดูแล้งการให้ผลก็จะลดน้อยลง เป็นผลให้ราคามะนาวที่ซื้อขายกันในท้องตลาดมีราคาสูงขึ้น คือ ตกผลละ 1.50 - 3.00 บาท ซึ่งนับว่าเป็นราคาที่สูงมากเมื่อเทียบกับมะนาวในฤดูปกติซึ่งตกผลละ 10 - 30 สตางค์ เท่านั้น และเนื่องจากราคามะนาวในหน้าแล้งแพงมากนี้เอง จึงทำให้เกษตรกรสนใจที่จะทำห้มะนาวออกผลในช่วงนี้กันมาก เช่น การใช้ลวดรัดต้น การลดน้ำ การรมควัน และการฉีดพ่นน้ำอุ่น ตลอดจนการใช้สารเคมี

การออกดอกของมะนาวนั้นมียปัจจัยที่เกี่ยวข้องอยู่หลายปัจจัย แต่ที่สำคัญมี 2 ประการ ใหญ่ ๆ คือ ความอุดมสมบูรณ์ของดิน และ ระดับฮอร์โมนภายในต้นที่เหมาะสม ซึ่งในช่วงสิบกว่าปีที่ผ่านมาได้มีการค้นพบว่า ฮอร์โมนชื่อ "จิบเบอเรลลิน" (Gibberellin) มีผลเกี่ยวข้องกับการออกดอกของพืชในตระกูลส้ม (มะนาวจัดเป็นผลไม้ตระกูลเดียวกับส้ม) โดยฮอร์โมนดังกล่าวพืชสร้างขึ้นได้เอง และจะมีผลเร่งการเจริญเติบโตทางด้านกิ่งใบ

มะนาวนอกฤดู

มะนาวเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของคนไทยมาเป็นเวลาช้านาน นอกจากใช้ในการปรุงแต่งรสชาติของอาหารแล้ว ยังสามารถนำมาใช้เป็นส่วนผสมของตัวยาสมุนไพรหลายชนิดและใช้ประโยชน์ในทางอุตสาหกรรมได้ด้วย การปลูกมะนาวในสมัยก่อนนั้นมักจะปลูกร่วมกับสวนหลังบ้านเพื่อไว้ใช้สำหรับการบริโภคในครัวเรือน และถ้าผลผลิตเหลือจากการบริโภคจึงนำมาซื้อขายกัน ในปัจจุบันนี้ความต้องการใช้มะนาวมีมากขึ้นตามลำดับพร้อมๆกับการเพิ่มปริมาณของพลเมืองและการขยายตัวทางอุตสาหกรรมที่ใช้มะนาวเป็นองค์ประกอบในการผลิต มะนาวจึงเป็นพืชที่มีความสำคัญละเข้ามามีบทบาททางการค้ามากขึ้น สามารถทำรายได้ให้กับผู้ปลูกได้ดีพอสมควร ดังนั้นเกษตรกรทั่วไปจึงได้ให้ความสนใจและปลูกร่วมกันเป็นการค้าอย่างกว้างขวางในหลายท้องที่ของประเทศ พันธุ์มะนาวที่เกษตรกรใช้ปลูกนั้นส่วนมากจะเป็นมะนาวพื้นเมือง ซึ่งแม้จะออกดอกติดผลได้ตลอดปีแต่จะให้ผลตกในช่วงฤดูฝนเท่านั้น

ยับยั้งการออกดอก ในกรณีที่ดินมีสภาพที่ชุ่มชื้นหรือมีปริมาณไนโตรเจนสูงจะส่งเสริมให้พืชมีปริมาณของจิบเบอเรลลินสูงขึ้น แต่หากเป็นสภาพตรงข้ามคือ ดินแห้ง ปริมาณไนโตรเจนในดินต่ำหรือพืชได้รับการกระทบอากาศเย็นชั่วระยะเวลาหนึ่ง จะมีผลให้ปริมาณจิบเบอเรลลินในต้นลดลง และการเจริญทางกิ่งใบชะงักไป มีการสร้างตาออกขึ้นมาแทน จากหลักการดังกล่าวนี้เองจึงได้มีการนำมาเป็นแนวทางในการบังคับให้มะนาวออกดอกนอกฤดู โดยการหาวิธีที่จะลดปริมาณจิบเบอเรลลินในต้นลดลง เพื่อให้มะนาวมีโอกาสสร้างตาออกได้มากขึ้น

อย่างไรก็ตามการทำให้มะนาวมีผลในช่วงหน้าแล้งนั้นย่อมมีปัญหาหลายประการด้วยกันโดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของแต่ละแหล่งปลูกและสภาพความสมบูรณ์ของต้น และเป็นที่น่าท้อโดยทั่วไปว่า ระยะการออกดอกตามฤดูกาลของมะนาวนั้นกินเวลาประมาณ 3 เดือน แต่เนื่องจากสภาพธรรมชาติของแต่ละแหล่งปลูกต่างกัน ประกอบกับสภาพการปฏิบัติของ

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาไม้ผล ภาควิชาพืชสวน คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

แต่ละคนไม่เหมือนกัน ดังนั้นช่วงเวลาการออกดอกของมะนาวจะกินเวลานานถึง 4-6 เดือน คือ ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์-กรกฎาคม แต่การออกดอกส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วง 3 เดือนแรก คือจากเดือนกุมภาพันธ์ -เมษายน และผลมะนาวจะใช้เวลาดังแต่อกดอกจนเก็บขายได้ประมาณ 5.5-6 เดือน ฉะนั้นมะนาวจากแหล่งปลูกต่างๆจะออกสู่ตลาดพร้อมกันตั้งแต่เดือนกรกฎาคม-กันยายน และมีประปรายที่จะออกสู่ตลาดได้ถึงเดือนมกราคมหรือกุมภาพันธ์ ดังนั้น ถ้าต้องการให้มะนาวมีผลเก็บเกี่ยวได้ในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน ต้องบังคับให้มะนาวออกดอกในเดือนกันยายน-ตุลาคม ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องยากที่จะทำให้มะนาวออกดอกในช่วงนี้ ทั้งนี้ เพราะมีปัญหาหลักๆอยู่ 2 ประการ คือ ในช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคม เป็นช่วงที่มะนาวอยู่ในระยะเก็บเกี่ยวผลหรือเพิ่งจะเก็บผลหมด ดังนั้นการสะสมธาตุอาหารในต้นเพื่อการออกดอกและติดผลยังไม่มีพอ และอีกประการหนึ่งก็คือในช่วงดังกล่าวจะมีฝนตกชุก การที่จะทำให้ใบมะนาวแก่เร็วขึ้นและร่วงหล่นไป เพื่อกระตุ้นให้มะนาวแตกกิ่งใหม่และออกดอกจึงเป็นไปได้ยาก เนื่องจากไม่สามารถทำให้ดินแห้งได้และโดยธรรมชาติแล้วมะนาวไม่ค่อยออกดอกในช่วงนี้

จากที่กล่าวมาทั้งหมด เพื่อที่จะทำความเข้าใจกับสภาพโดยทั่วไปของมะนาว ทั้งนี้เพื่อจะได้นำมาเป็นข้อมูลเพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ของการผลิตมะนาวในหน้าแล้ง ซึ่งพอที่จะชี้ให้เห็นถึงแนวทางของการปฏิบัติได้ดังนี้

1. การผลิตมะนาวเพื่อขายในช่วงหน้าแล้งตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ กับอีกช่วงหนึ่ง คือ การผลิตมะนาวเพื่อขายในช่วงเดือนพฤษภาคม ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้สูงสำหรับแหล่งปลูกที่มีการระบายน้ำดี

2. การผลิตมะนาวเพื่อขายในช่วงที่มีราคาแพง (เดือนมีนาคม-เมษายน) ซึ่งโอกาสที่จะบังคับให้มะนาว ออกดอกติดผลครั้งละหลายๆ นั้นเป็นไปได้ค่อนข้างยาก ทั้งนี้ด้วยเหตุผลดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น

วิธีการบังคับให้มะนาวออกดอกนอกฤดูกาล

มะนาวเป็นพืชที่ไวต่อการขาดน้ำ ซึ่งจะเห็นได้ชัดในช่วงที่มะนาวมีใบแก่จัด ถ้าปล่อยให้ขาดน้ำ ใบจะร่วงหล่นเร็วมาก และจะแสดงอาการคล้ายจะตาย แต่ถ้าให้น้ำและปุ๋ยไปบ้าง มะนาวจะแตกใบใหม่และออกดอกตามมา และเมื่อใดที่ได้รับน้ำและปุ๋ยอย่างเพียงพอมะนาวจะแตกกิ่งใหม่ได้มาก ใบจะเขียวสดอยู่ได้นานและไม่ค่อยมีการออกดอกติดผล จากพฤติกรรมดัง



การปลูกมะนาวนอกฤดูโดยการทำร่องระบายน้ำ และใช้สารพาคโคลบิวทราโซล

กล่าวจึงได้มีผู้คิดค้นหาวิธีการต่างๆเพื่อบังคับให้มะนาวออกดอกได้คราวละหลายๆ เช่น

1. ใช้วิธีตัดแต่งกิ่งหรือปลายกิ่งออกประมาณ 1 - 2 นิ้ว ทั้งต้นแล้วจึงมีการใส่ปุ๋ย เพื่อกระตุ้นให้เกิดการออกดอกขึ้น
2. ใช้วิธีการรมควันเพื่อให้ใบร่วงแล้วแตกใบใหม่พร้อมกับการให้ดอกตามมาภายหลัง
3. ใช้ลวดเล็ก ๆ รััดโคนกิ่งใหญ่เพื่อให้มะนาวมีการสะสมอาหารเตรียมพร้อมที่จะออกดอก
4. งดการให้น้ำเพื่อทำให้ใบเหี่ยว แล้วกลับมารดน้ำและใส่ปุ๋ยเคมีเพื่อกระตุ้นให้เกิดดอก
5. ปลอยน้ำเข้าแปลงปลูกประมาณ 3 - 4 วัน แล้วจึงระบายน้ำออก
6. ใช้น้ำอุ่นค่อนข้างร้อนฉีดให้ใบร่วง
7. ใช้ปุ๋ยยูเรีย 5 เปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนักละลายน้ำฉีดให้ใบไหม้และร่วง แล้วจึงใส่ปุ๋ยเร่งเพื่อให้เกิดการเกิดดอก

วิธีการตามที่ได้กล่าวมานี้ บางวิธีอาจทำให้มะนาวทรุดโทรมและตายได้หรือให้ผลผลิตแล้วตายไปเลย และบางวิธีก็ไม่เหมาะกับการปฏิบัติรักษาต่อมะนาวที่ปลูกไว้เป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงได้มีการคิดค้นวิธีการที่ทำให้มะนาวออกดอกในหน้าแล้งโดยที่ไม่ทำให้มะนาวทรุดโทรมจนเกินไป ดังต่อไปนี้

วิธีที่ 1 งดการให้น้ำช่วงระยะหนึ่งเพื่อปลอยให้ใบเหี่ยวเมื่อใบเหี่ยวก็ให้น้ำเล็กน้อยสักหนึ่งวัน และเมื่อเห็นว่าต้นมะนาวมีการฟื้นตัวดีแล้วค่อยให้น้ำมาก ๆ ติดต่อกันประมาณ 5-7 วัน จนดินชื้น แล้วจึงใส่ปุ๋ยเร่งดอกที่มีตัวกลางสูงเช่น ปุ๋ยสูตร 12 -

24 - 12 หรือ 9-27-27 ประมาณ 1-2 กิโลกรัมต่อต้น หรือ อาจใส่กระดูกป่นลงไปด้วยก็ได้ นอกจากนี้อาจพิจารณาใส่ปุ๋ยซี หมูประมาณ 60 กิโลกรัม กระดูกป่น 6 กิโลกรัม และ โปแตสเซียมซัลเฟต 3 กิโลกรัม ผสมเข้าด้วยกันแล้วใส่รอบโคนต้น จะได้ ผลดีเช่นเดียวกัน

วิธีที่ 2 งดการให้น้ำประมาณ 7 - 15 วัน แล้วจึงทำการ ตัดแต่งกิ่งออกประมาณ 1-2 นิ้ว ให้ทั่วทั้งต้น การตัดแต่งกิ่งนี้ เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้มะนาวแตกกิ่งใหม่ และเป็นการลด ปริมาณใบบนต้นด้วย จากนั้นจึงใส่ปุ๋ยเร่งดอกเช่นเดียวกับวิธีที่ 1 วิธีนี้จะใช้เพื่อเพิ่มปริมาณการออกดอกติดผลในช่วงเดือน มิถุนายน - กรกฎาคม กับ ต้นมะนาวที่ติดผลในช่วงนี้ไม่ตกนัก

วิธีที่ 3 พ่นใบด้วยปุ๋ยยูเรียความเข้มข้น 5 เปอร์เซ็นต์ (ใช้ปุ๋ยยูเรีย 46 เปอร์เซ็นต์ 1 กิโลกรัม ผสมน้ำสะอาด 20 ลิตร) การฉีดพ่นควรฉีดไปที่ทรงพุ่มของมะนาวให้โชกทั่วทั้งต้น ประมาณ 4 - 5 วัน ต่อมาใบมะนาวจะเริ่มร่วงโดยเฉพาะใบแก่ส่วนใบอ่อน จะไม่ร่วง ลักษณะของใบมะนาวที่ร่วงนั้นคล้ายกับถูกน้ำร้อนลวก หลังจากนั้นให้ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 12-24-12 โรยใส่ต้นมะนาวต้นละ 1-2 กิโลกรัม ประมาณ 15-20 วัน หลังจากที่ได้ฉีดพ่นปุ๋ยยูเรีย ไปแล้วมะนาวจะเริ่มออกดอก ในช่วงนี้ให้ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 20-14 - 14 อัตราต้นละ 200-300 กรัม โดยทิ้งห่างกันประมาณ 1 เดือน ลัก 3-4 ครั้ง เพื่อเร่งการเจริญเติบโต ของผลมะนาว ในช่วงที่ มะนาวเริ่มออกดอก จนถึงติดผลนี้จะต้องระวังอย่าให้มะนาวขาด น้ำเพราะจะทำให้ผลร่วงหรือการเจริญเติบโตของผลไม่ดีเท่าที่ควร มะนาวที่บังคับให้ออกดอกในเดือนกันยายน - ตุลาคม ถ้ามีการ ปฏิบัติตามข้อแนะนำดังกล่าวมาแล้วเมื่อเข้าหน้าแล้งราวเดือน เมษายน ผลมะนาวจะแก่จัดและสามารถเก็บผลไปจำหน่ายได้

วิธีที่ 4 เป็นวิธีที่ได้ผลดีวิธีหนึ่ง วิธีนี้ไม่ทำให้ต้นมะนาว โทรมเร็วเหมือนกับวิธีแรกๆ มีขั้นตอนในการปฏิบัติดังนี้

1. ประมาณเดือนกันยายน ใส่ปุ๋ยเกรด 1 : 3 : 3 เช่น ปุ๋ยสูตร 8 -24 -24 เพื่อเร่งให้ใบแก่เร็วขึ้น และเก็บสะสม อาหารไว้บำรุงดอกต่อไป

2. ต้นเดือนตุลาคม งดให้น้ำเพื่อให้ต้นมะนาวมีการ เก็บสะสมอาหาร

3. ปลายเดือนตุลาคม ให้น้ำอย่างเต็มที่หลังจากงดให้ น้ำมาเป็นเวลา 15 - 20 วัน

4. ต้นเดือนพฤศจิกายน หลังจากที่ได้ให้น้ำไปแล้ว ประมาณ 7 วัน มะนาวจะเริ่มออกดอก ช่วงนี้ควรมีการพ่นสารเคมี

เพื่อป้องกันกำจัดแมลงในช่วงที่กำลังมีดอกอ่อน

5. ปลายเดือนพฤศจิกายน ดอกเริ่มบานและมีการติดผล ควรพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูมะนาวในช่วงที่กำลังติด ผลเล็ก ๆ

6. ต้นเดือนธันวาคม ใส่ปุ๋ยเคมีเกรด 1 : 1 : 1 เช่นปุ๋ย สูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 เพื่อบำรุงให้ผลมีความ สมบูรณ์ในขณะที่ผลมะนาวมีขนาดเท่าเมล็ดข้าวโพด

7. ประมาณเดือนกุมภาพันธ์เป็นต้นไปสามารถเก็บผล มะนาวออกจำหน่ายได้ซึ่งตรงกับช่วงที่มะนาวมีราคาแพงพอดี

8. หลังจากที่ได้ทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตหมดแล้ว ประมาณเดือนพฤษภาคม ควรทำการตัดแต่งกิ่ง ใส่ปุ๋ยคอกและ ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 เพื่อบำรุงต้นให้สมบูรณ์และพร้อม สำหรับการผลิติดมะนาวหน้าแล้งในปีต่อไป

วิธีที่ 5 เป็นวิธีที่ชาวสวนแถบจังหวัดเพชรบุรีนิยมปฏิบัติ กัน ซึ่งมีวิธีการดังนี้

1. ช่วงเดือนกันยายน - ตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงฤดูฝนไม่ควร ให้น้ำต้นมะนาว เพราะเป็นช่วงฤดูฝน และการทำให้ใบมะนาว ร่วงในช่วงนี้จึงทำได้ยาก เพราะยังมีฝนตกอยู่

2. ชาวสวนใช้วิธีทรมานเล็กน้อย โดยใช้กรรไกรตัด ปลายกิ่งต้นมะนาว ประมาณ 1-2 นิ้วออกทั่วทั้งต้น เสร็จแล้ว จึงกระตุ้นด้วยปุ๋ยสูตร 12 - 24 -12 หรือ 9 - 27 - 27 ใน อัตราต้นละ 1 กิโลกรัม ปุ๋ยสูตรดังกล่าวมีธาตุฟอสฟอรัสสูงจึง สามารถเร่งการออกดอกของมะนาวได้

3. ถ้าหากฝนไม่ตกก็ให้ใส่ปุ๋ยเม็ดละลายน้ำรดแทน ทั้ง ไร่ 14 - 21 วัน มะนาวจะเริ่มผลิใบและดอกออกมา หลังจาก นั้นจึงใส่ปุ๋ยบำรุงต้นมะนาว โดยใช้สูตร 20 - 14 - 14 หรือ 20- 11-11 ในอัตราต้นละ 200-300 กรัม รวม 3-4 ครั้ง โดยห่าง กันครั้งละ 1 เดือน เพื่อเร่งให้ผลมะนาวโต

4. ในช่วงนี้ถ้าอากาศแห้งแล้ง ควรพรวนดินและใช้เศษ หญ้าคลุมโคนมะนาว พร้อมกับรดน้ำ 10-14 วัน ต่อครั้ง จาก นั้นดอกมะนาวจะค่อยๆเจริญเติบโตกลายเป็นผล จนสามารถ เก็บจำหน่ายผลได้ในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งตรงกับช่วงที่มะนาวมีราคา แพงพอดี

วิธีที่ 6 ใช้สารพาโคลบิวทราโซล ซึ่งเป็นวิธีใหม่ล่าสุด เท่าที่มีการทดลองอยู่ในขณะนี้ และมีแนวโน้มว่า มะนาวจะตอบ สนองต่อการใช้สารนี้ได้ดี ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติเพื่อให้มะนาว



การปลูกมะนาวนอกฤดูโดยการชำร่องรอบทรงพุ่ม
ในบ่อด้วยปุ๋ยยูเรีย 46 เปอร์เซนต์

เก็บเกี่ยวได้ในช่วงหน้าแล้ง โดยใช้สารพาโคลบิวทราโซลนั้นสามารถกระทำดังนี้

1. ในเดือนกรกฎาคม ภายหลังจากที่เก็บเกี่ยวผลมะนาวหมดแล้ว ให้บำรุงต้นมะนาวให้สมบูรณ์ โดยทั้งนี้เพื่อจะให้มะนาวแตกใบอ่อน 1 ชุด ก่อนการออกดอก

2. ต้นเดือนสิงหาคม ทำการตัดแต่งกิ่งมะนาวให้โปร่ง เพื่อให้ดินแห้ง ต่อจากนั้นควรใส่ปุ๋ยเพื่อบำรุงต้น สภาพที่ดินเป็นดินเหนียวควรใช้ปุ๋ยสูตร 12-24-12 แต่ถ้าเป็นดินทรายให้ใช้ปุ๋ยสูตร 9-24-24 ในอัตรา 1/3 ของเส้นผ่าศูนย์กลางของทรงพุ่ม โดยหว่านรอบชายพุ่มเพื่อช่วยเร่งการเกิดดอกได้ดีขึ้น

3. ต้นเดือนกันยายนให้รดสารพาโคลบิวทราโซล ในอัตราเนื้อสาร 1 กรัม (เช่น คลัทาร์ 10 ซี. ซี) ที่โคนต้นมะนาวในระยะใบเฟสลาด แต่ก่อนทำการรดสารนั้น ควรให้น้ำกับต้นมะนาวเพื่อให้ดินชุ่ม ซึ่งจะช่วยให้รากดูดซึมสารเข้าไปภายในดินได้ดีขึ้น

4. ประมาณเดือนสิงหาคมต้นเดือนตุลาคม จะมีดอกมะนาวทยอยทยอยกันออกมา จะต้องคอยปลิดดอกหรือผลเหล่านั้นทิ้ง เพื่อให้ต้นมะนาวมีอาหารสะสมมากพอสำหรับการเกิดดอกในปลายเดือนตุลาคมถึงปลายเดือนพฤศจิกายนได้มาก การปลิดดอกทิ้งอาจทำได้โดยใช้สารเคมีบางชนิด เช่น เอ็น.เอ.เอ (N.A.A) ในอัตรา 15-30 ซี.ซี. ผสมน้ำ 20 ลิตร ฉีดให้ดอกและผลร่วง โดยที่ไม่มียันตรายต่อใบแต่อย่างใด

5. ปลายเดือนตุลาคมถึงปลายเดือนพฤศจิกายน ซึ่งเป็นช่วงที่ดอกกำลังบานและมีการผสมเกสรเพื่อเจริญไปเป็นผล ช่วงนี้ต้องคอยดูแลกันเป็นพิเศษ และเมื่อผลมะนาวมีอายุได้ 1-2

เดือน ซึ่งตรงกับเดือนธันวาคมถึงมกราคม เป็นระยะที่อากาศแห้งแล้งพร้อมกับมะนาวมีการพักตัวและผลัดใบเก่าทิ้ง ผลมะนาวมีโอกาสร่วงได้มาก จึงต้องคอยระวังอย่าให้มะนาวขาดน้ำ และถ้าอากาศแห้งมากอาจพรมน้ำก็ได้

6. หลังจากผลมะนาวมีอายุได้ 1-2 เดือนไปแล้ว จะเป็นช่วงที่ผลมะนาวมีการขยายขนาดของผลมาก จึงควรใช้ปุ๋ยสูตร 15-5-20+2 (MgO) หรือสูตร 16-11-14+2 (MgO) ลงไปด้วย ถ้ามะนาวต้นใดติดผลดก อาจเพิ่มปุ๋ยสูตร 20-10-10 หรือสูตร 30-20-10 โดยฉีดพ่นทางใบเพื่อช่วยเพิ่มขนาดของผล

7. ประมาณเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน มะนาวจะเก็บผลได้(สำหรับมะนาวที่มีอายุการเจริญเติบโตของผลนานกว่านี้ควรเลื่อนเวลาการบังคับการออกดอกให้เร็วขึ้นไปอีก)

8. ในเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน หลังจากเก็บผลหมดแล้ว ควรทำการตัดแต่งกิ่งและใส่ปุ๋ยบำรุงต้น โดยใส่ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยคอก ในอัตรา 20-30 กิโลกรัม ต่อไร่ และปุ๋ยเคมี เช่น สูตร 15-15-15 เป็นประจำทุกปี ควรมีการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ จนกระทั่งกิ่งมะนาวเริ่มแตกใบอ่อนซึ่งตรงกับช่วงฤดูฝนพอดี ซึ่งเป็นการเพียงพอที่จะให้มะนาวเก็บสะสมอาหาร โดยเฉพาะพวกแป้งจนถึงระดับที่จะออกดอกได้ดีในเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน แต่ถ้ากิ่งมะนาวแตกใบอ่อนล่าออกไปจนถึงปลายฤดูฝน อาจทำให้มะนาวออกดอกได้ไม่มากเพราะมีระยะเวลาที่จะสะสมอาหารพวกแป้งได้น้อย และถ้าหากต้นมะนาวไม่แตกใบอ่อนออกมา เราอาจใช้วิธีตัดปลายกิ่งหรือตัดแต่งกิ่งให้โปร่งและให้ปุ๋ยที่มีธาตุไนโตรเจนสูง พร้อมกับให้น้ำอย่างสม่ำเสมอและในปริมาณที่เพียงพอ หรืออาจพิจารณาใช้สารที่กระตุ้นการพักตัว เช่น ไทโอยูเรีย 0.5 % ฉีดพ่นให้ทั่วต้นในระยะที่ใบแก่จัด ซึ่งจะทำให้มะนาวแตกใบอ่อนออกมาได้ ซึ่งเป็นการเตรียมตัวเพื่อจะบังคับให้มะนาวออกดอกและเก็บผลในหน้าแล้งต่อไปได้

เทคโนโลยีการใช้สารพาโคลบิวทราโซลหุ้บรอยคว้นกั้บมะนาว

ต้นมะนาวที่จะทำการให้สาร ต้องเป็นต้นที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง และหากเป็นไปได้ ควรมีการปลิดดอกและผลที่ค้างอยู่บนต้นออกให้หมดก่อนการให้สาร หรือให้เหลือน้อยลง เพื่อเป็นการลดการใช้อาหารของต้น ซึ่งจะทำให้ต้นมีอาหารเหลือเพียงพอสำหรับการออกดอกนอกฤดูได้